

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO
Imienia Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr

ppłk dypl. Witold GÓRNY

WYJŚCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO
Z WALKI I WYCOFANIE

(Skrypt)

W tym 1 słoce

Stron: 35

WARSZAWA

MARZEC

1969

36494

15
AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO

Imienia Generała Broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

Egz. Nr 1

ppłk dypl. Witold GÓRNY

**WYJŚCIE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO
Z WALKI I WYCOFANIE**

(Skrypt)

W tym 1 seryjnie

Stron 35

WARSZAWA

MARZEC

1969

WYDZIAŁ PRASKOŁENIOWY
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ
436494

1

AKADEMIA SZTĄBU GENERALNEGO
im.gen.broni K.Swierczewskiego

KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ I SZTUKI OPERACYJNEJ

Inked. prot. 12657.

ZATWIERDZAM
SZEF KATEDRY TAKTYKI OGÓLNEJ
I SZTUKI OPERACYJNEJ

płk dr Kazimierz NOŻKO

DO UŻYTKU
SŁUŻBOWEGO

~~TAJNA~~

Egz.nr. 1

ppłk dypl. Witold GÓRNY

TEMAT: WYJŚCIE PUZKU ZMECHANIZOWANEGO Z WALKI I WYCOFANIE

/Skrypt/

WARZAWA

MARZEC

1969 r.

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWY
KATEDRY SZTUKI OPERACYJNEJ
AKADEMII SZTĄBU GENERALNEGO
im. gen. bron. K. Swierczewskiego

φ36494

T R E Ś Ć

=====

I. WARUNKI WYJŚCIA Z WALKI I WYCOFANIA PUŁKU

1. Warunki wyjścia z walki i wycofania
2. Istota oraz cele wyjścia z walki i wycofania
3. Miejsce i zadania pułku w czasie wychodzenia z walki i wycofywania

II. ORGANIZACJA WYJŚCIA Z WALKI I WYCOFANIA PUŁKU

1. Wybór właściwego czasu wyjścia z walki i wycofania
2. Ugrupowanie bojowe pułku oraz kolejność wychodzenia z walki i wycofywania
3. Powzięcie decyzji i postawienie zadań
4. Zabezpieczenie wychodzenia z walki i wycofywania:
 - a/ rozpoznanie i ubezpieczenie;
 - b/ obrona przed bronią masowego rażenia;
 - c/ obrona przeciwlotniczą;
 - d/ maskowanie i przeciwdziałanie radioelektroniczne.
5. Organizacja współdziałania
6. Właściwości organizacji dowodzenia

III. DZIAŁANIE PUŁKU W CZASIE WYCHODZENIA Z WALKI I WYCOFYWANIA

1. Działanie pułku w czasie wyjścia z walki
2. Działanie pułku w czasie wycofywania

IV. WNIOSKI

ZAŁĄCZNIKI

BIBLIOGRAFIA

I. WARUNKI WYJŚCIA Z WALKI I WYCOFANIA PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO

1. Warunki wyjścia z walki i wycofania

We współczesnych wysoce manewrowych działaniach bojowych częste będą wypadki wzajemnego przenikania stron walczących w głąb ugrupowania przeciwnika. W tych sytuacjach niekiedy jedynie słuszną decyzją będzie wyprowadzenie wojsk z bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Z doświadczeń drugiej wojny światowej wynika, że wycofanie oddziałów następowało nie tylko w obronie, lecz i w natarciu. Wycofanie w natarciu przeważnie związane było z koniecznością wyko - rzystania wyprowadzonych oddziałów do zmiany kierunku działania, rozwinięcia powodzenia na ważniejszym kierunku lub do zlikwidowania krytycznej sytuacji powstałej w wyniku kontrataku nieprzyjaciela. Na przykład 23 kwietnia 1945 roku pierwszy korpus pancerny pierwszej armii LWF przerwał natarcie na Drezno i został wycofany na kierunek wychodzącego przecinuderzenia.

O konieczności wyjścia z walki i wycofania może zadecydować użycie broni jądrowej. Pułk może być zmuszony wyjść z walki i wyco - fać się zarówno w natarciu, jak i w obronie w rezultacie uderzeń jądrowych npla powodujących straty, które ograniczają jego zdolność bojową do minimum, oraz ze względu na radioaktywne skażenie terenu.

W zależności od przyczyn wyjście z walki i wycofanie może mieć różny charakter. Pułk może się wycofać celowo lub z konieczności. Celowe wyjście z walki i wycofanie bez doznania porażki może być do - konywane dla przeniesienia wysiłku na inny kierunek, zabezpieczenia skrzydeł, odparcia kontrataku, uzupełnienia stanu osobowego i sprzętu. Wyjście z walki i wycofanie z konieczności jest przeważnie rezultatem niepomysłnego przebiegu walki.

Warunki, w jakich pułk może wychodzić z walki i wycofywać się, między innymi będą zależały od:

- rodzaju prowadzonych działań bojowych;
- miejsca i roli pułku w ugrupowaniu bojowym dywizji;
- charakteru i intensywności działań nieprzyjaciela;
- sytuacji w powietrzu i warunków organizacji obrony przeciwlotniczej;
- warunków terenowych;
- zdolności manewrowych pułku;
- przygotowania dowódców i wyszkolenia pododdziałów;
- stanu moralnego i psychicznego oddziału.

W natarciu pułk może wyjść z walki i wycofać się z opanowanej rubieży /rejonu/ na skutek silnego skażenia terenu, którego pokonanie jest niecelowe. Może to mieć miejsce również w wypadku silnego oporu npla, którego pokonanie naraża pułk na duże straty, natomiast wyprowadzenie jego pododdziałów stwarza dogodne warunki rozbicia npla po wyjściu na jego skrzydła. W natarciu wychodzenie z walki i wycofywanie będzie się odbywać przy słabszym oddziaływaniu nieprzyjaciela, głównie ogniem artylerii i lotnictwa.

W obronie wyprowadzenie pułku z walki może być uwarunkowana koniecznością dokonania manewru dla wzmocnienia zagrożonego kierunku, zabezpieczenia otwartego skrzydła, zamknięcia wyłomu powstałego w wyniku uderzeń jądrowych, skrócenia linii frontu, wyprowadzenia spod uderzeń przenajbardziej niebezpiecznych lub uderzeń jądrowych nieprzyjaciela, wyjścia z terenu skażonego i wykonania zabiegów specjalnych, wprowadzenia nieprzyjaciela w błąd, wykorzystania sprzyjających warunków terenowych, odtworzenia gotowości bojowej itp. W obronie wychodzenie z walki i wycofywanie będzie się odbywać najczęściej w trudnych warunkach, pod ciągłym oddziaływaniem ogniem i uderzeniami wojsk nieprzyjaciela, który w celu sparaliżowania ruchu pułku do tyłu będzie dążył do rozbicia pododdziałów ubezpieczenia, wyjścia na skrzydła i odcięcia się głównych od ariergard. Lotnictwo nieprzyjaciela oddziaływać będzie na kolumny marszowe się głównych pułku, szczególnie w punktach kanalizujących ruch.

Wyjście z walki i wycofanie na kierunkach drugorzędnych, na których nieprzyjaciel prowadzi mniej ożywioną działalność, nie będzie tak skomplikowane. Trudności będą olbrzymie w wypadku niepowodzenia starcia na określonej rubieży, przy braku odwodów i zdecydowanej przewadze nacierającego. W tej sytuacji dla wycofującego się pułku dużą pomoc mogą stanowić uderzenia jądrowe na zgrupowanie głównych sił nieprzyjaciela oraz ataki lotnictwa na jego kolumny marszowe.

W okresie wychodzenia z walki i wycofywania główną uwagę należy zwrócić na niedopuszczenie nieprzyjaciela zbyt blisko wycofujących się pododdziałów oraz atakowanie i niszczenie tych sił nieprzyjaciela, które wychodzą na skrzydła i zagrażają odcięciem dróg wycofania. Nie można dopuścić do ich połączenia się z pododdziałami nieprzyjaciela nacierającymi od tyłu. Najbardziej niebezpieczne dla wycofującego się pułku są: broń jądrowa, czołgi, lotnictwo i desanty nieprzyjaciela. Należy podkreślić niebezpieczeństwo desantów, bowiem ich oddziaływanie

na drogach wycofania hamuje ruch pułku, dezorganizuje dowodzenie, a jednocześnie wpływa ujemnie na psychikę i morale żołnierzy. Zasadniczym problemem dla pułku będzie zwalczanie czołgów i środków napadu powietrznego nieprzyjaciela, do walki z którymi brak przeważnie wystarczającej ilości sił i środków. Stąd konieczność umiejętnego wykorzystania wszystkich dostępnych środków ogniowych do walki z czołgami, śmigłowcami i samolotami nieprzyjaciela.

Poważny wpływ na przebieg wychodzenia z walki i wycofywania pułku, a przede wszystkim na jego możliwości manewrowe będą miały warunki terenowe, jak: stan drożni w pasie działania pułku; ukształtowanie i pokrycie terenu oraz charakter gleby, które z kolei są uzależnione w znacznym stopniu od pory roku i warunków atmosferycznych. Poza tym skomplikowana często sytuacja powstała podczas wychodzenia i wycofywania z walki, wpływa ujemnie na odporność psychiczną wojsk. Ważne więc w tej sytuacji są: wysoki poziom moralno-polityczny wojsk, ich odpowiednie wyszkolenie oraz właściwa postawa dowódców.

2. Istota oraz cele wychodzenia z walki i wycofywania

Istotą działań bojowych nazwanych "wyjściem z walki i wycofaniem" jest wyprowadzenie pododdziałów pułku z linii bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem pod osłoną ubezpieczeń, na odległość zapewniającą swobodne formowanie kolumn marszowych i odbycia marszu do nakazanego rejonu /rubieży/, w celu wykonania kolejnego zadania bojowego. Wyjście z walki rozpoczyna się zerwaniem bezpośredniej styczności głównych sił pułku z nieprzyjacielem, a kończy przyjęciem zamierzonego ugrupowania marszowego bądź osiągnięciem nakazanego rejonu lub rubieży.

Wycofywanie rozpoczyna się z chwilą rozpoczęcia ruchu przez kolumny pododdziałów sił głównych pułku, a kończy osiągnięciem gotowości bojowej przez pułk w nakazanym rejonie. Rozwój walki może doprowadzić do takiej zmiany sytuacji, w której uprzednio powzięta decyzja, przyjęte ugrupowanie oraz forma działań nie zapewnia wykonania postawionego zadania. Dokonanie zmiany decyzji i formy działania nie może być jednak aktem samowolnym. Dlatego też we wszystkich wypadkach wyjście z walki i wycofanie może nastąpić tylko za zgodą przełożonego, będzie ono bowiem zależało od jego zamiaru, determinowanego głównie sytuacją taktyczno-operacyjną. Stąd cele, dla których pułk może być wyprowadzony z walki, mogą być różnorodne, a mianowicie:

- uchronienie się przed rozbiciem;
- manewr dla wykonania nowego zadania w innym miejscu i czasie;
- przegrupowanie się i środków szczebla nadrzędnego;
- uchronienie się przed skażeniem powyżej dopuszczalnej normy;
- wprowadzenie nieprzyjaciela w błąd co do rzeczywistych zamiarów.

Pułkowi otrzymującemu zadanie wyjścia z walki i wycofania powinien przyświecać zawsze ogólny cel: wyprowadzić wojska w sposób uporządkowany z możliwie najmniejszymi stratami i osiągnąć w nakazanym rejonie i czasie pełną gotowość bojową do dalszego działania.

3. Miejsce i zadania pułku w czasie wychodzenia z walki i wycofywania

Specyficzne okoliczności wychodzenia z walki i wycofywania powodują, że o przejściu pułku do tego rodzaju działań będzie decydował dowódca dywizji. Pułk wobec tego - w większości wypadków będzie wychodził z walki i wycofywał się w ramach dywizji, a jego rola będzie uzależniona głównie od miejsca w ugrupowaniu bojowym dywizji oraz sytuacji w momencie otrzymania zadania i może być różna w etapie wychodzenia z walki oraz w etapie wycofywania.

W etapie wychodzenia z walki pułk będący w styczności z nieprzyjacielem może tworzyć zgrupowanie osłonne dywizji lub część jej sił głównych wyprowadzanych do nakazanych rejonów formowania kolumn. Pułk będący w drugim rzucie dywizji /istnienie drugiego rzutu dywizji w warunkach konieczności jej wycofania jest mało prawdopodobne, lecz niewykluczone/ może być wprowadzany do walki celem uderzenia przed przednią skraj i umożliwienia jej siłom głównym oderwania się od nieprzyjaciela lub może być użyty do zorganizowania oporu na kolejnej rubieży obrony. W etapie wycofywania dywizji pułk może stanowić jej ariergardę lub część kolumny marszowej sił głównych.

W niektórych wypadkach dywizja może, prowadząc działania zaczepne lub obronne, wyprowadzić z walki jeden ze swych pułków. Będzie on w tej sytuacji wychodził z walki i wycofywał się samodzielnie.

Odpowiednio do miejsca i spełnianej roli oraz zgodnie z zamiarem dowódcy dywizji pułk może otrzymać różne zadanie, a mianowicie:

- osłony się głównych dywizji do czasu wyjścia ich z walki;
- ubezpieczenia zorganizowanego wycofywania się głównych dywizji do wyznaczonego rejonu lub na nakazany kierunek;
- wyjścia z walki, wycofania się do określonego rejonu lub na nakazaną rubież, odtworzenia zdolności bojowej i gotowości do kolejnych działań.

Powodzenie pułku w wykonaniu zadań zależy od szeregu czynników, wśród których należyta organizacja wyjścia z walki i wycofania odgrywa decydującą rolę.

II. ORGANIZACJA WYJŚCIA Z WALKI I WYCOFANIA PUŁKU

1. Wybór właściwego czasu wyjścia z walki i wycofania

Współczesne środki rozpoznania, jakimi dysponuje nieprzyjaciel, w poważnym stopniu utrudniają utrzymanie w tajemnicy przygotowania pododdziałów pułku do wyjścia z walki i wycofania. Śmigłowce wyposażone w urządzenia naktowizyjne /a w przyszłości również radiolokacyjne/ umożliwiają obserwację pola walki na znaczną głębokość nawet przy locie nad własnym terenem. Bezpilotowe samoloty rozpoznawcze SD-1 i SD-2^{x/}, wyposażone w techniczne środki obserwacji pola walki, pozwalają na prowadzenie bardzo skutecznego rozpoznania na znaczną głębokość ugrupowania naszych wojsk. Możliwości te potęgują: naziemne rozpoznania radiowe, szczególnie urządzenia radiolokacyjne /np. AN/TRS-21, 23 i 25/, działanie grup rozpoznawczych oraz oświetlanie terenu przez lotnictwo i artylerię.

Wykrywszy przygotowanie pułku do odejścia, nieprzyjaciel będzie usiłował skutecznie przeciwdziałać temu zamiarowi dążąc do:

- wyczerpania jego sił;
- ograniczenia mu swobody działania w czasie i przestrzeni przez zniszczenie ważnych obiektów i odcinków dróg;
- wyjścia na skrzydła jego kolumn marszowych;
- opanowania przez desanty taktyczne ważnych rubieży i obiektów na kierunku wycofania pułku w celu odcięcia mu drogi odejścia;
- prowadzenia wzmożonej działalności dywersyjno-rozpoznawczej.

Czas wyjścia z walki będzie zatem uzależniony w znacznym stopniu od charakteru działań przeciwnika, zamiaru dowódcy, położenia i stanu sił pułku oraz właściwości terenu.

Skomplikowanym przedsięwzięciem jest wyjście z walki w dzień w warunkach silnego i aktywnego nacisku nieprzyjaciela. Wygodniej i bezpieczniej jest wyprowadzić wojska z walki w nocy, ponieważ pod osłoną ciemności mogą zaistnieć warunki skrytego wyjścia głównych sił pułku osłoniętych elementami rozpoznawczymi i niewielkimi pod-

x/ Krótki informator o podstawowym uzbrojeniu i sprzęcie bojowym głównych państw kapitalistycznych. Wyd. Sztab Generalny Zarząd II, str. 55, 71.

oddziałami, które prowadząc intensywne działania dezorientują przeciwnika. Z tego względu nawet w bardzo trudnej sytuacji należy usiłować walczyć do nastania zmroku i dopiero wówczas pod osłoną nocy rozpoczynać kolejne wyjście z walki i wycofanie. Jednakże nie zawsze się to uda i może się zdarzyć, że wyjście z walki musi nastąpić w dzień pod naciskiem nacierającego nieprzyjaciela. W takich warunkach wymaga ono olbrzymiego wysiłku, zimnej krwi dowódców i mężstwa żołnierzy. W poczynaniach dowódców wybór właściwego momentu, rozpoczęcia odejścia odgrywa niepoślednią rolę.

W dzień dogodnym momentem do wyjścia z walki i wycofania jest osłabienie aktywności działań bojowych. W warunkach aktywnych działań przeciwnika dogodny do rozpoczęcia wyjścia z walki jest okres silnego oddziaływania ogniowego lotnictwa i artylerii, a szczególnie broni jądrowej na najbardziej zagrożające ugrupowania nieprzyjaciela.

Powodzenie wyjścia z walki w dzień zależy od: szybkich i skrytych działań wojsk, umiejętnego wykorzystania naturalnych ukryć, właściwości terenu, zapór inżynierskich, zasłon dymnych, od przebiegłości i sprytu oraz wprowadzenia przeciwnika w błąd.

Wybór przez dowódcę najodpowiedniejszego w danej sytuacji czasu do wyjścia z walki nie pozostaje bez wpływu na jego organizację, w której ramach odpowiedniemu ugrupowaniu pułku należy poświęcić wiele uwagi.

2. Ugrupowanie bojowe pułku oraz kolejność podczas wychodzenia z walki i wycofywania

Ugrupowanie bojowe pułku w czasie wychodzenia z walki będzie w głównej mierze zależało od: charakteru działań nieprzyjaciela; położenia i stanu wojsk własnych, sposobu wyjścia z walki i warunków terenowych. Oderwanie się głównych pułku od nacierającego nieprzyjaciela może być bardzo trudne bez zmiany niekorzystnej sytuacji. W związku z tym nie wyklucza się konieczności narzucenia nieprzyjacielowi własnej woli oraz dokonania pewnego przegrupowania pododdziałów pułku w celu wprowadzenia go w błąd. Dowódca pułku tworząc ugrupowanie do wyjścia z walki i wycofania powinien dążyć do zachowania dużej samodzielności poszczególnych jego elementów.

Głównymi elementami ugrupowania bojowego pułku podczas wychodzenia z walki i wycofywania są: pododdziały osłony, ariergarda oraz siły główne, przy czym pododdziały osłony stanowią element ugrupowania

bojowego pułku w początkowym etapie wycofywania, a mianowicie w etapie wychodzenia z walki.

Skład pododdziałów osłony może być różny. W pułku w skład tych pododdziałów zazwyczaj wydziela się do wzmocnionej kompanii z każdego batalionu pierwszego rzutu. W poszczególnych przypadkach do tego celu może być wydzielony jeden z batalionów. Pozostałe bataliony w tych warunkach pododdziałów osłony mogą nie wydzielać. Zadaniem pododdziałów osłony jest zatrzymanie nacierającego przeciwnika na określonej rubieży osłonowej do czasu oderwania się pododdziałów pułku od nieprzyjaciela i zapewnienie im warunków do zorganizowanego wycofania.

Ariergarda /oddział tylny/ pułku stanowi przeważnie jeden z batalionów pierwszego rzutu wycofany z kierunku mniej aktywnej działalności nieprzyjaciela, a w niektórych wypadkach - drugiego rzutu lub odwodu. Ariergarda osłaniająca wycofanie pułku powinna mieć siły i środki do prowadzenia samodzielnej walki z nieprzyjacielem oraz być zdolna do hamowania jego natarcia. Dlatego też należy ją wzmocnić czołgami, artylerią, pododdziałami wojsk inżynieryjnych i chemicznych. Jeżeli do ariergardy pułku wyznacza się batalion czołgów, należy go dodatkowo wzmocnić pododdziałem piechoty.

Zadaniem ariergardy jest zatrzymanie nacierającego przeciwnika na określonej rubieży obronnej, zyskanie czasu niezbędnego na odejście pododdziałów osłonowych, oderwanie się sił głównych pułku od nieprzyjaciela i zapewnienie im bezkolizyjnego wycofania. Odległość działania ariergardy od sił głównych pułku powinna umożliwić zorganizowanie ich rozwinięcie do walki w wypadku, gdy naporu nieprzyjaciela nie mogą powstrzymać siły ariergardy. Odległość ta może wynosić 20-30 km.

Siły główne pułku wycofują się w ugrupowaniu marszowym, z uwzględnieniem wymagań marszu odwrotowego. Ugrupowanie marszowe wycofujących się sił pułku musi umożliwiać szybkie ich rozwinięcie w ugrupowanie przedbojowe i z kolei bojowe, odparcie ataku przeciwnika, któremu nie jest w stanie przeciwstawić się ariergarda, oraz wykonanie manewru w celu odwrócenia frontu i przeciwdziałania oskrzydleniu, obejściu, jak również równoległemu pościgowi nieprzyjaciela.

Pułk najczęściej będzie się wycofywał po jednej lub dwóch drogach, grupując się w jedną lub dwie kolumny. Każda kolumna rozczłonkuje się na kolumny batalionowe, artylerii, kolumnę dowództwa pułku z pododdziałami specjalnymi nie wyznaczonymi do wzmocnienia batalionów i kolumnę tyłów pułku.

Kolumny batalionowe odpowiednio wzmocnione tworzą rzuty marszowe odpowiadające wymaganiom rzutów bojowych - na wypadek konieczności rozwinięcia się i przyjęcia walki. Ugrupowanie poszczególnych rzutów marszowych i pododdziałów rodzajów wojsk podczas wycofywania się może być bardzo różne.

Pododdziały czołgów - niezwykle cenne przy wyjściu pułku z walki - używa się do działań wspólnie z pododdziałami osłony lub w ariergardzie.

W pułku zmechanizowanym batalion czołgów może stanowić ariergardę.

Pododdziały czołgów wycofujące się w składzie sił głównych pułku zmechanizowanego posuwają się w przerwie między ariergardą a ogonem kolumny marszowej lub na zagrożonym skrzydle. Gdy przeciwnik prowadzi pościg równoległy, pododdziały czołgów celowo jest mieć na czole kolumny marszowej pułku dla przeciwdziałania oskrzydleniom i obejściom.

Artylerię przydziela się ariergardzie, jak również działa ona wspólnie z siłami głównymi pułku, przy czym ariergardzie przydziela się z reguły baterię organiczną pułku, natomiast artylerię wzmocnienia pozostawia się w dyspozycji dowódcy pułku. Artyleria dyspozycyjna, znajdując się w kolumnie pułku powinna przesuwać się zwykle przed ostatnim batalionem w kolumnie, a gdy zagraża wyjście ścigającego nieprzyjaciela na drogę wycofania - za czołowymi batalionami.

Bateria przeciwpancerna pułku może być przydzielona ariergardzie lub stanowić odwód przeciwpancerny. W czasie wycofywania maszeruje ona zwykle przed ariergardą lub w ogonie kolumny sił głównych.

Środki osłony z powietrza podczas wycofywania rozmieszcza się w ugrupowaniu marszowym pułku na zasadach stosowanych w marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego.

Kolumna dowództwa pułku z pododdziałami specjalnymi w czasie wycofywania powinna się znajdować w miejscu, z którego zapewniona jest ciągłość dowodzenia pododdziałami. Może ona maszerować przed ostatnim batalionem w kolumnie lub za batalionem czołowym - w warunkach gdy zagraża oskrzydlenie i obejście sił głównych pułku przez przeciwnika.

Kolumna tyłów pułku najczęściej wycofuje się przed siłami głównymi pod osłoną ubezpieczeń bezpośrednich. W warunkach pościgu równoległego nieprzyjaciela nie wykluczony jest marsz tyłów w ugrupowaniu sił głównych pułku.

Oczywista wydaje się współzależność między przedstawionymi wyżej zasadami ugrupowania bojowego pułku, a kolejnością wychodzenia z walki i wycofywania jego pododdziałów. W zależności od sytuacji współzależność

ta może kształtować się różnie. W jednym wypadku koncepcja ugrupowania pułku może dyktować kolejność wyprowadzania pododdziałów, w drugim zaś narzucona sytuacją kolejność wyprowadzania pododdziałów może dyktować koncepcję ugrupowania pułku.

Kolejność wyjścia z walki pododdziałów pułku, obok innych czynników, zależy przede wszystkim od charakteru działań nieprzyjaciela. Jeśli nie jest on aktywny, celowo jest w pierwszej kolejności wyprowadzić pododdziały nie związane walką /drugie rzuty i odwody/, następnie stanowisko dowodzenia, artylerię i w końcu pododdziały pierwszego rzutu. W warunkach wzmożonej aktywności nieprzyjaciela może się okazać konieczne wyprowadzenie w pierwszej kolejności pododdziałów pierwszego rzutu, stanowiska dowodzenia i artylerii, a w ostatniej kolejności - drugiego rzutu /i ewentualnie odwodów.

Niezależnie od charakteru działań nieprzyjaciela, w każdej sytuacji w pierwszej kolejności powinno się wyprowadzać z walki wszystko to, co krępuje ruch pułku, nie służy bezpośrednio walce, a więc: zbędne urządzenia i pododdziały tyłowe, zbędne materiały i sprzęt, rannych i chorych, komórki administracyjne itp. Również niezależnie od charakteru działań nieprzyjaciela, w każdej sytuacji w ostatniej kolejności będą wychodziły z walki pododdziały osłonowe.

Kolejność wycofywania pododdziałów pułku wiąże się ściśle z koncepcją ugrupowania marszowego omówionego wyżej. Różnica w stosunku do wyjścia z walki sprowadzi się do tego, że w ostatniej kolejności będzie wycofywała się ariergarda pułku.

Złożoność omawianej formy działań, szczególnie wyjście z walki, wymaga precyzyjnego przemyślenia przedsięwzięcia znajdującego odbicie w planie wyjścia z walki i wycofania, którego podstawą jest decyzja dowódcy pułku.

3. Powzięcie decyzji i postawienie zadań

W historii wojen niektórzy dowódcy poczytywali sobie za zaszczyt i miarę ich kunsztu możliwość organizacji i kierowania działaniami odwrotowymi, których odpowiednikiem na szczeblu taktycznym jest wycofanie poprzedzone wyjściem z walki. Np. Moltke chwalony za prowadzenie wojny francusko-pruskiej powiedział, że nie zasługuje na porównywanie go z wielkimi dowódcami, ponieważ nigdy nie kierował działaniami odwrotowymi. Abstrahując od intencji takiego stanowiska bezsporny jest fakt, że ta forma działań - jak żadna inna - wymaga od dowódcy wysokich kwalifikacji oraz szczególnych wartości moralnych

i psychicznych. Bězsporna jest też konieczność precyzyjnego przygotowania i kierowania wyjściem z walki oraz wycofaniem pułku.

Metoda pracy dowódcy i sztabu pułku - podobnie jak w innych rodzajach działań zależeć będzie od całokształtu złożonych czynników wytworzonej sytuacji, lecz przemożny wpływ na nią wywrze czas, najczęściej - ciej bardzo ograniczony, jak też zazwyczaj przewaga położenia przeciwnika. Dlatego praca dowódcy pułku winna być operatywna i umiejętnie zorganizowana, oparta na wykorzystaniu oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb.

Decyzję o wyjściu z walki i wycofaniu dowódca pułku podejmuje z mapy w ograniczonym czasie, jednocześnie kierując walką pułku. Podstawą do powzięcia decyzji jest: analiza otrzymanego zadania i ocena położenia, przeprowadzona z udziałem oficerów sztabu, w toku której dowódca wydaje zarządzenia przygotowawcze i kieruje przy pomocy sztabu przygotowaniem do wyjścia z walki i wycofania.

Analiza zadania polega na zrozumieniu:

- celu wycofania i sposobu jego realizacji;
- sposobu użycia broni jądrowej na korzyść pułku;
- zadania pułku w toku wycofywania i jego miejsca w ugrupowaniu dywizji;
- zadania pułku po osiągnięciu nakazanego rejonu /rubieży/.

Po przeprowadzeniu analizy zadania dowódca wydaje sztabowi wstępne zarządzenia oraz wytyczne dotyczące przygotowania wojsk do oczekujących je zadań.

Złożoność sytuacji, w której najczęściej o powodzeniu decyduje czas, nadaje zarządzeniom wstępnym dowódcy i sztabu szczególną rangę w tego typu działaniu, jakim jest wyjście z walki i wycofanie. Wydane jak najszybciej zarządzenia dotyczące rozpoznania, przygotowania dróg marszu, organizacji regulacji ruchu, przygotowania rubieży obrony ariergardy, uzupełnienia zapasów, przygotowania obiektów i sprzętu do zniszczenia, ewakuacji rannych i uszkodzonego sprzętu, rekonesansu przyszłego rejonu rozmieszczenia pułku oraz wycofania ewentualnie pododdziałów tyłowych zbędnych do zabezpieczenia wyjścia z walki i wycofania pułku - mogą przesądzić o powodzeniu lub niepowodzeniu.

Ocena położenia przeprowadzana będzie w warunkach specyficznych. Dowódca i oficerowie sztabu będą zorientowani w sytuacji. W zasadzie siły i położenie przeciwnika pododdziałów własnych, charakter terenu oraz sytuacja skażeń nie będą wymagały klasycznej oceny, wobec znajomości tych faktów. Ocenie będą podlegały możliwości obu stron - z uwzględnieniem sąsiadów, sytuacji skażeń oraz terenu, bezpośrednio związane z wyjęciem z walki i wycofaniem pułku. Przy tej koncepcji oceny położenia, szczególna rola przypadnie w udziale oficerom sztabu.

bowiem określenie możliwości stron wymaga przede wszystkim kalkulacji, pozwalając jednocześnie na zrezygnowanie z klasycznych meldunków. W świetle takiej koncepcji, podczas oceny nieprzyjaciela dowódca przykładowo określa:

- możliwe rejony, w których na maszerujące pododdziały najprawdopodobniej nieprzyjaciel może użyć broni jądrowej;
- możliwy charakter i kierunki działania nieprzyjaciela z chwilą rozpoczęcia wychodzenia z walki i wycofywania;
- możliwości i sposób użycia desantów powietrznych na drogach wycofania pułku;
- gdzie i kiedy nieprzyjaciel może wyjść na skrzydła naszych wojsk lub je obejść oraz po jakich drogach może prowadzić pościg równoległy.

W wyniku oceny nieprzyjaciela dowódca powinien określić:

- najdogodniejszy czas i sposób wyjścia z walki;
- sposób zabezpieczenia wyjścia z walki i wycofania;
- sposób oddziaływania na nieprzyjaciela w celu niedopuszczenia do oskrzydlenia i obejścia pododdziałów pułku.

Podczas oceny wojsk własnych dowódca przykładowo określa:

- możliwość oderwania się pododdziałów od nieprzyjaciela;
- które pododdziały wyznaczyć do osłony wyjścia z walki i wycofania oraz ich zadania;
- podział sił i środków;
- kolejność wychodzenia z walki i ugrupowanie marszowe pułku;
- sposób uzupełniania zaopatrzenia oraz zadania pododdziałów tyłowych w toku wycofywania.

Oceniając położenie, charakter działań i zadania sąsiadów dowódca przykładowo określa:

- możliwy wpływ ich działania na wyjście z walki i wycofanie pułku;
- sposoby i możliwości współdziałania z sąsiadami w toku działań;
- organizację i sposób zabezpieczenia skrzydeł.

Z oceny skażeń promieniotwórczych, chemicznych i zakażeń biologicznych powinny wynikać:

- możliwości organizacji obrony przed środkami masowego rażenia;
- sposób organizacji rozpoznania skażeń i zakażeń w czasie wycofywania.

Podczas oceny terenu dowódca przykładowo określa:

- rejony, kierunki i drogi równoległe, najdogodniejsze dla nieprzyjaciela, szczególnie dla jego pododdziałów pancernych;
- rubieże obrony pododdziałów osłony, zapór i niszczeń w czasie wychodzenia z walki;
- drogi wyprowadzenia pododdziałów z walki i rejony ich zbiórek oraz rejony formowania kolumn marszowych batalionów;
- przypuszczalne rubieże rozwinięcia ariergardy;
- możliwe rubieże rozwinięcia pułku.

Ocenę terenu przeprowadza uwzględniając stan pogody, porę roku i doby, czynniki te bowiem mają szczególny wpływ na wyjście z walki i wycofanie pułku, przy czym dla odchodzącego wpływ ten jest raczej pozytywny. Np. mgły, zamiecie są sprzymierzeńcem odchodzącego nie tylko dla tego, że ułatwiają mu oderwanie się, lecz również dlatego, że ograniczają możliwości ogniowe nieprzyjaciela, szczególnie uderzeń lotnictwa.

W decyzji dotyczącej wyjścia z walki i wycofania dowódca pułku określa: zamiar działań, to znaczy co chce zrobić i co osiągnąć, realizację zamiaru, to znaczy w jaki sposób, jakimi siłami i środkami chce wykonać postawione zadanie i osiągnąć zamierzony cel; sposób zabezpieczenia działań, sposób współdziałania wojsk oraz organizację dowodzenia.

Od strony merytorycznej decyzja dowódcy pułku dotycząca wyjścia z walki i wycofania powinna zawierać:

- zamiar działań: jakiego nieprzyjaciela, na jakiej rubieży i w jakim czasie powstrzymać, sposób użycia broni masowego rażenia na korzyść pułku, sposób i czas wyjścia sił głównych z walki oraz ugrupowanie bojowe pułku w czasie wycofywania, na końcowej rubieży lub w rejonie docelowym;
- rejony formowania pododdziałów w kolumny marszowe, drogi wycofania, rubież wyjściową, linie wyrównania i czas ich przekroczenia;
- skład i zadania pododdziałów osłony, sposób ich działania - czas walki na zajmowanych pozycjach i sposób oderwania się od nieprzyjaciela;
- skład i zadania ariergardy, rubież walki, na której osłania wycofanie sił głównych, rubieże pośrednie, na których powstrzymuje natarcie /pościg/ nieprzyjaciela oraz czas działania;
- zadania artylerii, środków OPL i odwodów w zakresie zabezpieczenia wyjścia z walki i wycofania sił głównych pułku i pododdziałów osłony;
- podstawowe problemy zabezpieczenia działań, współdziałania oraz dowodzenia wojskami.

Specyfika wyjścia z walki i wycofania narzuca szereg sposobów stawiania zadań bojowych przez dowódcę pułku. Postawienie zadań bojowych nastąpi natychmiast po powzięciu decyzji przez dowódcę, przeważnie na podstawie dokonanej analizy zadania i oceny położenia z mapy, bez prowadzenia rekonesansu w terenie, ze względu na ograniczony czas pracy sztabu i konieczność natychmiastowego reagowania na powstałą sytuację, która zmusiła pułk do wyjścia z walki. Przy czym często zadania będą stawiane sukcesywnie w trakcie wypracowywania decyzji, w kolejności uwarunkowanej ważnością i terminem wykonania zadania przez dany pododdział lub element ugrupowania. Zadania bojowe związane z wyjściem z walki i wycofaniem, najczęściej będą stawiane w formie krótkich zarządzeń bojowych, a nie ustnego rozkazu bojowego, przekazywanych głównie przez radiostacje lub oficerów sztabu. Oficerowie ci będą wysyłani nie według kierunków działania, lecz według przeznaczenia i roli danego pododdziału czy elementu ugrupowania bojowego, np. do batalionu wydzielonego do osłony, lub pododdziału wyznaczonego do ariergardy pułku. W treści stawianych zadań będą mieściły się główne problemy współdziałania i zabezpieczenia wyjścia z walki i wycofania. Natychmiastowe reagowanie oraz energiczna akcja dowódców i oficerów sztabu musi zmierzać do opanowania sytuacji, zorganizowanego, planowego działania i niedopuszczenia do paniki.

Nie wykluczone jest jednak, że postawienie zadań bojowych związanych z wyjściem z walki i wycofaniem przyjmie formę ustnego rozkazu bojowego. Dowódca pułku wydaje wówczas rozkaz, w którym zostają uwzględnione:

1. Krótka ocena nieprzyjaciela przed frontem pułku i przewidywany sposób jego działania w czasie wychodzenia pułku z walki i wycofywania.
2. Zadania i sposób użycia broni masowego rażenia przez dowódcę dywizji na korzyść pułku, zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia z nimi.
3. Zadania i zamiar dowódcy pułku odnośnie wyjścia z walki i wycofania.
4. Zadania bojowe pododdziałów:
 - a/ siły główne pułku, skład i zadania, sposób i czas wyjścia z walki, drogi manewru, rejony formowania w kolumny marszowe, ugrupowanie w czasie marszu, linia wyjściowa i wyrównania

oraz czas ich przekroczenia, przewidywane rubieże rozwinięcia do walki i zadania pododdziałów w wypadku odpierania ataków nieprzyjaciela, ugrupowanie w nowym rejonie;

b/ skład i zadania pododdziałów osłony, czas i sposób prowadzenia walki na zajmowanych pozycjach oraz sposób oderwania się od nieprzyjaciela;

c/ skład i zadania ariergardy, rubież rozwinięcia, czas i sposób prowadzenia walki do czasu oderwania sił głównych od nieprzyjaciela, sposób działania w czasie wychodzenia z walki pododdziałów osłony, rubież rozwinięcia, sposób działania w czasie powstrzymywania naporu nieprzyjaciela;

d/ skład i zadania artylerii w czasie osłony wychodzenia z walki, drogi marszu, miejsce w ugrupowaniu marszowym, przewidywane rubieże rozwinięcia do wsparcia ogniem ariergardy oraz rozwinięcia do walki sił głównych pułku;

e/ zadania plutonu ZSU-23-4 w czasie wychodzenia z walki i wycofywania, sposób wykorzystania broni piechoty do walki ze środkami napadu powietrznego;

f/ skład i zadania odwodu przeciwpancerneho, kierunki działania, drogi marszu i przewidywane rubieże rozwinięcia;

g/ czas gotowości pododdziałów do wycofania i osiągnięcia nakazanego rejonu /rubieży/.

5. Miejsce i czas rozwinięcia punktów dowodzenia, miejsce stanowiska dowodzenia w kolumnie marszowej pułku, terminy składania meldunków bojowych.

6. Zastępcy oraz dowódca pododdziałów osłony i ariergardy.

Nie wyklucza się możliwości sporządzenia rozkazu bojowego w formie graficznej, co przy wykorzystaniu technicznych środków powielania znacząco skraca czas opracowania rozkazu oraz ułatwia jego zrozumienie przez wykonawców.

Podstawowym dokumentem opracowywanym przez sztab jest plan wyjścia z walki i wycofania pułku^{x/}, który opracowuje się w zasadzie na mapie. Plan ten w formie graficznej powinien zawierać:

- dane o nieprzyjacielu przed frontem pułku, przewidywane jego działania - nie w czasie wychodzenia z walki i wycofywania, prawdopodobne rejony wysadzenia desantów powietrznych, działania grup rozpoznawczo - dywersyjnych

x/ Załącznik nr 1 " Plan wyjścia z walki i wycofania pułku".

- syjnych oraz działania środków napadu powietrznego;
- pozycje obrony pododdziałów osłony, środki ogniowe rozwinięte do wsparcia ich walki, drogi marszu pododdziałów osłony, rejon formowania kolumny marszowej i dołączenia do sił głównych pułku;
 - rubież rozwinięcia ariergardy i przewidywane rubieże obrony w toku wycofania;
 - rejony zbiorów pododdziałów i formowania kolumn marszowych oraz regulacji ruchu w czasie wychodzenia z walki i wycofywania;
 - drogi wycofania, linię wyjściową i wyrównania oraz czas ich przekroczenia przez poszczególne kolumny;
 - rejony prawdopodobnych porażen ognioowych oraz możliwe odcinki spodziewanych ataków czołgów i piechoty nieprzyjaciela;
 - prawdopodobne rubieże rozwinięcia sił głównych pułku;
 - rejon rozmieszczenia i ugrupowanie w nim pułku.

Te dane, których nie można przedstawić graficznie na mapie, uwidacznia się w legemdzie, w formie tabel lub opisu. Legenda do planu wyjścia z walki i wycofania może ujmować:

- podział sił i środków na czas wychodzenia z walki i wycofywania;
- ugrupowanie marszowe pułku;
- działania ogniowe przełożonego na korzyść pułku;
- dane dotyczące organizacji współdziałania, zabezpieczenia działań, organizacji dowodzenia i łączności;
- stan zapatrzenia materiałowo-technicznego;
- sygnały dowodzenia i alarmowania;
- czas gotowości do wyjścia z walki i osiągnięcia nowego rejonu.

Plan wyjścia pułku z walki i wycofania jest podstawowym dokumentem służącym dowódcy i oficerom sztabu do dowodzenia pułkiem. Realizacja planu będzie trudna, jednak wprowadzenie do niego zmian w toku działania na pewno będzie łatwiejsze niż improwizowanie i kierowanie walką bez planu.

4. Zabezpieczenie wyjścia z walki i wycofania

a/ Rozpoznanie i ubezpieczenie

Zabezpieczenie działań bojowych, które ma nie dopuścić do niespodziewanego napadu nieprzyjaciela, spełnia ważną rolę w każdym rodzaju działań bojowych. Chroni ono walczące wojska przed zaskoczeniem i prowadzeniem walki w niejasnej, trudnej sytuacji. Nabiera szczególnego znaczenia w czasie wycofywania, kiedy pułk walczy z przeważającymi siłami

nieprzyjaciela, wykorzystując zaledwie część swych wojsk. Nacierający jest zawsze w korzystniejszej sytuacji, choćby dlatego, że ma przewagę, uderza tam, gdzie jest mu wygodnie, utrzymując inicjatywę narzuca sposób prowadzenia walki. Wycofujący się oczekuje uderzenia, nie może bronić całej rubieży równomiernymi siłami, ma jedynie możliwość wykorzystania zalet obrony i manewru. Z tych i wielu innych względów za - bezpieczeństwo wyjścia z walki i wycofania musi być wyjątkowo starannie zorganizowane.

Rozpoznanie jest jednym z ważniejszych elementów zabezpieczenia działań bojowych wojsk. Pododdziały rozpoznawcze wyposażone w nowoczesne środki transportowe i techniczne środki do prowadzenia rozpoznania są w stanie dostarczyć dowódcy na czas wiarogodne dane o nieprzyjacielu.

Organa rozpoznawcze pułku powinny ustalić takie dane, jak:

- miejsce rozmieszczenia broni masowego rażenia i środków jej przeno - szenia;
- ugrupowanie bojowe nieprzyjaciela, rejon rozmieszczenia lub kierunku marszu oddziałów i pododdziałów czołgów;
- rejon rozmieszczenia śmigłowców wykorzystywanych do wsparcia ogniowego i transportu powietrznego;
- rejon stanowisk ognionych artylerii;
- stan dróg i skażeń w pasie wycofania pułku;
- rejon działania desantów powietrznych nieprzyjaciela;
- możliwości rozmieszczenia pułku w nowym rejonie.

Pomocnik szefa sztabu pułku planując rozpoznanie i wykorzystanie kompanii rozpoznawczej musi skupić główny wysiłek na uzyskaniu tych danych o nieprzyjacielu, które będą niezbędne do powzięcia przez dowódcę decyzji, a następnie umożliwią reagowanie we właściwym czasie na sytuację powstałą w toku wycofywania. Dane z rozpoznania przed powzięciem decyzji powinny umożliwić wybór momentu wyjścia z walki, określenie niezbędnych sił do powstrzymania działań nieprzyjaciela w czasie wychodzenia z walki i wycofywania, ustalenie dogodnego czasu i rubieży do wykonania lokalnych kontrataków, określenie kierunku głównego wysiłku nie - przyjaciela itp. Dane z rozpoznania w toku wycofywania powinny umożli - wiać kierowanie walką i elastyczne reagowanie na jej przebieg.

Ubezpieczenie w czasie wychodzenia z walki i wycofywania ma do spełnienia trudniejsze zadanie niż w natarciu czy obronie. Przyjmuje ono główny ciężar walki z nieprzyjacielem osłaniając wyjście pododdziałów, a następnie wycofanie. Rozpoznanie chroni przed niespodziewanym atakiem przez powiadomienie o grożącym niebezpieczeństwie, ubezpieczenie zaś

wzbrania wykonania tego ataku przez aktywne działanie, umożliwiając siłom głównym zorganizowane oderwanie się od nieprzyjaciela i wycofanie.

Pułk wycofując się w większości wypadków nie będzie miał bezpośredniej styczności z sąsiadami, a jego ubezpieczenie tylne nie będzie zamykało wszystkich kierunków umożliwiających przenikanie; stąd stale będą zagrożone uderzenia na skrzydła, a nawet odcięcie dróg wycofania. Dlatego oprócz ubezpieczenia od tyłu pododdziałem osłony, a następnie ariergardą wyznacza się ubezpieczenie od czoła i na boki. Ubezpieczenia boczne mogą stanowić szpice boczne zorganizowane z pododdziału osłony, ariergardy lub sił głównych. Szpice boczne powinny uniemożliwiać grupom rozpoznawczym nieprzyjaciela przenikanie w głąb oraz chronić przed oskrzydleniem. Bardzo dobrym środkiem do nadziewania, a także ubezpieczeń w marszu są śmigłowce uzbrojone w broń maszynową, działka, rakiety niekierowane i pociski przeciwpancerne. Uzbrojone śmigłowce zdolne do manewru w trzecim wymiarze, działając nad własnym terenem, mogą skutecznie prowadzić walkę z nieznacznymi siłami nieprzyjaciela, a także stanowić wsparcie ogniowe dla ariergardy.

b/ Obrona przed bronią masowego rażenia

W warunkach gdy nieprzyjacieli dąży do rozstrzygnięcia walki za pomocą uderzeń jądrowych, broni chemicznej, napalmu i innych broni masowego rażenia /BMR/, obrona przed tymi środkami w czasie organizacji i przygotowania wycofania nabiera w pracy sztabu poważnego znaczenia. Ocenę możliwości nieprzyjaciela w tym zakresie przeprowadza sztab w toku oceny położenia. Na podkreślenie zasługuje konieczność ustalenia czasu, w jakim uderzenie bronią jądrową daje nieprzyjacielowi największe szanse uniemożliwienia wycofania. Najbardziej krytyczny będzie czas od momentu wyjścia z walki do chwili wyjścia kolumny pułku z zasięgu taktycznych środków przenoszenia broni jądrowej nieprzyjaciela. Już w decyzji dotyczącej wycofania powinny być uwzględnione zasadnicze elementy obrony przed BMR, a sam sposób wycofania pułku powinien utrudniać nieprzyjacielowi wykonanie uderzeń jądrowych. Przedsięwzięcia te między innymi będą polegały na: rozróżkowanym rozmieszczeniu punktów zbiorów, rejonów formowania kolumn marszowych oraz należytej organizacji regulacji ruchu pozwalającej sprawnie i szybko oderwać się od nieprzyjaciela. Będzie to możliwe przy maksymalnym wykorzystaniu

staniu ochronnych i maskujących walorów terenu, ścisłym przestrzeganiu dyscypliny maskowania, wyposażeniu wojsk w niezbędne środki ochronne, optymalnym wykorzystaniu pododdziałów wojsk chemicznych, wzorowym przygotowaniu inżynieryjnym terenu oraz pododdziałów do działań w warunkach skażeń i zniszczeń, przy dużych stratach i umiejętnej ich likwidacji.

Zarządzenia wykonania tych zadań mogą być wydane w toku stawiania zadań, co w warunkach ograniczonego czasu jest najbardziej prawdopodobne, lub w zarządzeniu dotyczącym zabezpieczenia działań bojowych.

c/ Obrona przeciwlotnicza

Główne zagrożenie z powietrza dla wycofującego się pułku stanowić będzie taktyczne lotnictwo myśliwskie wydzielone do bezpośredniego wsparcia walczących wojsk oraz lotnictwo wojsk lądowych. Narażone na ataki z powietrza będą przede wszystkim kolumny marszowe pułku po wyjściu z zasięgu ognia artylerii nieprzyjaciela. Lotnictwo będzie paraliżowało ruch pułku przez wykonanie uderzeń bezpośrednio na czoła kolumn, przeprawy i węzły drogowe. Pułk w czasie wycofywania stanowi szereg oddzielnych obiektów ruchomych, które są łatwe do wykrycia przez środki rozpoznania powietrznego, a stan osobony i sprzęt bojowy są wrażliwe na uderzenia z powietrza nie tylko bronią jądrową, ale i środkami klasycznymi.

Pułk w ramach systemu obrony przeciwlotniczej armii osłaniany będzie przez lotnictwo myśliwskie, a także przez raketową i lufową artylerię przeciwlotniczą. Środki te jednak działać będą niezależnie od decyzji dowódcy pułku i nie mogą zapewnić skutecznej osłony w czasie wycofywania. Osłonę przeciwlotniczą organizuje pułk własnymi środkami, wykorzystując pluton ZSU-23-4 do osłony jednej kolumny, i to tej, która pozbawiona jest własnych środków ogniowych. W zależności od sytuacji mogą to być: artyleria, stanowisko dowodzenia, tyły pułku, a także ważny obiekt kanalizujący ruch na kierunku wycofywania pułku. Ostrzeżenie o zagrożeniu z powietrza organizuje szef OFL dywizji, a alarmowanie sztab pułku w sieci dowodzenia. Z doświadczeń ostatnich lat wynika, że lotnictwo w przyszłej wojnie od momentu jej rozpoczęcia odegra decydującą rolę, a stały jego rozwój /w tym również lotnictwa wojsk lądowych/ podkreśla rangę obrony przeciwlotniczej, która w perspektywie - podobnie jak obrona przeciwpancerna - stanie się jednym z elementów walki. Wymaga to jednak między innymi zwiększenia ilości środków ogniowych przystosowanych do zwalczania aparatów latających.

d/ Maskowanie i przeciwdziałanie radioelektryczne

Jednym z warunków pomyslnego wyjścia z walki jest wprowadzenie nieprzyjaciela w błąd i uniemożliwienie mu wykrycia przygotowania pułku do wycofania. Ukrycie przygotowania do wycofania zapewniają posunięcia natury organizacyjnej, maskowanie, przeciwdziałanie rozpoznaniu itp. Realizacja tych przedsięwzięć rozpocznie się od momentu otrzymania zadania i będzie wymagała zachowania w tajemnicy zamiaru dowódcy nawet wobec własnych wojsk. Sztab organizując i przygotowując pododdziały do wycofania, wydaje zarządzenia przygotowawcze, sugerujące umocnienie obrony przez wykonanie prac inżynierskich i wzmoczenie ognia. Wszystkie te czynności powinny w przyszłości usprawnić walkę pododdziałów osłony lub ariergardy. Często także wykonanie lokalnych kontrataków pozwala na poprawę sytuacji, dokonanie przegrupowania i zdezorientowanie nieprzyjaciela co do rzeczywistego zamiaru.

Posunięcia organizacyjne w okresie przygotowania do wyjścia z walki i wycofania mogą polegać między innymi na:

- przygotowaniu pozornych stanowisk ogniowych, wyznaczaniu dział wędrownych i pozorowaniu ognia z uprzednim natężeniem;
- wzmoczonej pracy technicznych środków łączności w uprzednio zajmowanym ugrupowaniu, nawet po dokonaniu przegrupowania, czy też uruchomieniu nowych radiostacji sugerujących wzmocnienie obrony;
- przegrupowaniu pododdziałów w nocy, w warunkach złej widoczności lub pod osłoną pokrycia terenowego /zabudowania, las, jary, przeciwskarp/, które utrudniają wykrycie ruchu za pomocą stacji radiolokacyjnych;
- przygotowaniu obiektów i sprzętu /którego nie można ewakuować/ do zniszczenia, a wykonaniu niszczeń w czasie prowadzenia ognia artyleryjskiego;
- stosowaniu maskowania przeciwradiolokacyjnego przez wykorzystanie mat i odbijaczy kątowych, głównie w nocy i w warunkach złej widoczności, kiedy obserwacja wzrokowa jest utrudniona;
- stosowaniu zasłon dymnych, gdy nie ma możliwości wycofania w warunkach ograniczonej widoczności lub teren nie pozwala na skryte wyjście z walki;
- zwalczaniu organów rozpoznawczych nieprzyjaciela, pozorując uprzednio działanie własnych organów rozpoznawczych.

Wszystkie przedsięwzięcia pułku w zakresie maskowania i przeciwdziałania radioelektronicznego muszą być uzgodnione ze sztabem dywizji, który dysponuje siłami i środkami umożliwiającymi zabezpieczenie nie wycofania pułku. Głównym celem tych przedsięwzięć powinno być wprowadzenie nieprzyjaciela w błąd, utrudnienie i dezorganizowanie jego działań tak, aby zadanie można było wykonać przy minimalnych stratach własnych.

3. Organizacja współdziałania

Współdziałanie - tak jak w każdej walce - organizuje się na głębokość zadania /wycofania/, przy czym szczegółowo na pierwszy okres - wyjścia z walki, tj. do momentu oderwania się sił głównych pułku od nieprzyjaciela. W zależności od sytuacji, a głównie charakteru działania nieprzyjaciela i warunków, w jakich ma być realizowane wycofanie, współdziałanie polegające na koordynacji wysiłku elementów ugrupowania bojowego pułku, rodzajów wojsk i sąsiadów na rzecz celu głównego organizowane będzie w przestrzeni i czasie. Te dwa czynniki wpływające na działania bojowe stron walczących mają odmienne aspekty: dla nacierającego przestrzeń, to kierunek dogodny do uderzeń, a wycofującego się głównie - rubieże dogodne do obrony. Uzględniając nie wątpliwą specyfikę współdziałania podczas wychodzenia z walki i wycofywania należy je organizować według prawdopodobnych kierunków uderzeń nieprzyjaciela, rubieży oraz następujących okresów: okresu wychodzenia z walki i okresu wycofywania. Dla usprawnienia wychodzenia z walki organizacja współdziałania powinna być wyraźnie rozdzielona w czasie. Może to przykładowo dotyczyć: skoordynowania wysiłków wojsk w czasie wychodzenia z walki pierwszego rzutu pod osłoną pododdziałów osłonowych oraz w czasie oderwania się pododdziałów osłonowych od nieprzyjaciela pod osłoną ariergardy. Organizacja współdziałania w okresie wycofywania może przykładowo dotyczyć: skoordynowania wysiłków wojsk podczas formowania kolumny oraz w czasie przemarszu. Zgodnie z ogólnie przyjętymi zasadami dowódca pułku organizuje współdziałanie w interesie tego elementu ugrupowania bojowego lub tego rodzaju wojsk, który w danym okresie spełnia w walce główną rolę. Tak więc w okresie wychodzenia z walki, w pierwszej jego fazie współdziałanie powinno być organizowane w interesie pododdziałów osłonowych, bowiem od nich zależy oderwanie się i odejście sił głównych pułku. W następnej fazie, ciężar walki przesunął się na ariergardę i w jej interesie powinno być organizowane współdziałanie. W okresie wycofywania współdziałanie

powinno być organizowane głównie w interesie ariergardy, od której skuteczności działania zależy sprawne odejście sił głównych pułku. Nie oznacza to, że w określonej fazie wycofywania na skutek wytworzonej sytuacji, zasadniczą rolę może spełniać jeden z elementów ugrupowania lub rodzajów wojsk sił głównych pułku i współdziałanie będzie organizowane na jego korzyść.

Organizując współdziałanie w okresie wychodzenia z walki dowódca pułku powinien określić przede wszystkim:

- czas i miejsce uderzeń jądrowych oraz ognionych środkami konwencjonalnymi;
- siły i środki wydzielone do osłony, rubież i czas oporu;
- czas, kierunek, sposób i kolejność oderwania oraz wycofania sił głównych pułku;
- rejony zbiórki, porządkowania i formowania kolumn pododdziałów;
- rubież oporu ariergardy, miejsce i czas jej przekroczenia przez wychodzące siły główne pułku;
- czas, miejsce i sposób wsparcia pododdziałów osłonowych przez artylerię oraz odwody;
- czas, kierunki i sposób oderwania się i odejścia pododdziałów osłonowych;
- sposób przekroczenia ariergardy przez pododdziały osłonowe oraz ich miejsce w kolumnie sił głównych;
- rubieże minowania i niszczeń.

Organizując współdziałanie w okresie wycofywania dowódca pułku powinien określić:

- kierunki lub drogi wycofywania;
- kolejność wycofywania;
- ugrupowanie marszowe;
- czas, miejsce i sposób formowania kolumn;
- rubieże oporu, czas i sposób ich utrzymania przez ariergardę;
- ewentualne rubieże rozwinięcia, czas i sposób działania na nich części lub całości sił głównych pułku;
- siły i środki ogniowe wydzielone do wsparcia sił głównych w czasie wycofywania;
- siły i środki oraz sposób osłony z powietrza wycofujących się sił głównych pułku;
- sposób działania na wypadek uderzeń jądrowych lub lotnictwa;

- siły i środki oraz sposób walki z dywersją i desantami powietrznymi nieprzyjaciela;
- siły i środki, rubieże, czas i sposób niszczenia i minowania;
- czas i sposób wejścia do nakazanego rejonu po wycofaniu;
- czas i sposób osiągnięcia gotowości do dalszych działań.

Podane wyżej zagadnienia współdziałania dowódca pułku rozwiązuje w obu okresach, zakładając kierunki uderzeń nieprzyjaciela oraz możliwe, najbardziej prawdopodobne sytuacje, lecz jednocześnie najbardziej skomplikowane. Uwzględnia on przy tym obustronny wpływ broni jądrowej i pomoc przełożonego. Szczególną uwagę poświęca skoordynowaniu wyjścia z walki i wycofania z działaniami sąsiadów, którzy mogą je radykalnie ułatwić lub utrudnić. I odwrotnie a: brak współdziałania z sąsiadami może w warunkach wyjścia i wycofania pułku z walki postawić ich nawet w katastrofalnej sytuacji /np. odsłonić skrzydło sąsiada/. Szczególne również znaczenie ma przy wychodzeniu z walki i wycofywaniu ustalenie precyzyjnych, lecz prostych i tym samym nie budzących wątpliwości sygnałów współdziałania.

Współdziałanie powinno być utrzymane do czasu osiągnięcia nakazanego rejonu, w toku walki stale podtrzymywane, w razie jego naruszenia - uaktualnione, a nowy sposób wspólnych działań - szybko przekazany wykonawcom.

Precyzja i skuteczność współdziałania pozostają w prostej zależności od przemyślanego i elastycznego systemu dowodzenia.

6. Właściwości organizacji dowodzenia

Z doświadczeń początkowego okresu drugiej wojny światowej wynika, że dowodzenie wojskami w warunkach wychodzenia z walki i wycofywania jest niezmiernie trudne. Trudności te wynikają nie tylko ze skomplikowanej sytuacji, lecz głównie z faktu rozluźnienia spójności ugrupowania bojowego pułku podzielonego na raut obrony, ariergardę i siły główne. Każdemu z tych elementów przyświeca wspólny cel, lecz różne są ich zadania i sposoby działania w czasie i przestrzeni prowadzące do osiągnięcia tego celu. Nie mały wpływ na dowodzenie wywierają predyspozycje psychiczne walczących, którzy z reguły tracą pewność siebie, a w sytuacjach skomplikowanych są mniej odporni i skłonni do paniki. Utrzymanie zatem zdolności bojowej, sprężystości i ciągłości dowodzenia w czasie wycofywania staje się pierwszoplanowym zadaniem dowódcy i sztabu pułku.

Dowodzenie pułkiem polega na jednolitym kierownictwie dowódcy, który przygotowuje walkę i kieruje nią poprzez sztab pułku i oficerów dowództwa. Niemniej jednak wspomniana już różnorodność zadań i sposób działań poszczególnych elementów ugrupowania bojowego wymaga od dowódcy pułku przemyślanego podziału zadań między organ dowodzenia, jakim jest sztab. Sam dowódca bowiem nie jest w stanie dowodzić bezpośrednio wszystkim i wszędzie.

Podział funkcji dowództwa i sztabu pułku w dowodzeniu może być każdorazowo, w zależności od sytuacji, różny. W czasie wychodzenia z walki najważniejsze zadanie wykonują pododdziały osłonowe i ariergarda; one prowadzą walkę, a reszta sił pułku formuje kolumny marszowe. Wobec tego dowódca pułku z grupą oficerów może kierować osobiście walką tych pododdziałów, a szef sztabu pułku w oparciu o SD kieruje formowaniem kolumn marszowych i wyprowadzeniem ich na drogę wycofywania.

W sytuacji złożonej, gdy pododdziały osłony i ariergarda nie stanowią organicznych pododdziałów pułku /np. bp czy bcz/, może zajść konieczność zorganizowania dowództw tych pododdziałów. Zorganizowanie dowodzenia tymi pododdziałami będzie trudne ze względu na konieczność wydzielenia oficerów oraz środków dowodzenia, a szczególnie sprzętu łączności. Dowodzenie pododdziałami osłony dowódca pułku może przekazać temu dowódcy batalionu, który większość swych sił wydzielił do ubezpieczeń. Dowodzenie ariergardą może powierzyć zastępcy dowódcy d/s liniowych, jeżeli ma nią dowodzić w toku wycofywania.

W czasie wycofania, tj. od momentu oderwania się sił głównych pułku od nieprzyjaciela, występują dwa zasadnicze elementy ugrupowania bojowego: siły główne pułku i ariergarda. W tym czasie zasadniczą siłę pułku stanowią siły główne; one także w razie konieczności biorą udział w walce i decydują o zdolności pułku do wykonania kolejnego zadania po wycofaniu. Dlatego dowódca pułku powinien dowodzić tymi siłami, a dowodzenie ariergardą powierzyć oficerowi, który dowodził nią w czasie wychodzenia z walki. W warunkach pułku funkcję tę przeważnie będzie spełniał zastępca dowódcy do spraw liniowych. W końcowym etapie wycofywania organizuje się rozpoznanie, sprawne zajęcie nakazanego rejonu rozmieszczenia oraz przygotowuje się i gromadzi siły i środki do osiągnięcia gotowości przez pułk. Zadanie to może wykonać grupa oficerów, w tym kwatermistrzostwa, pod kierownictwem szefa sztabu pułku.

Dowódca chcąc zrealizować otrzymane zadanie i wyprowadzić pułk w gotowości bojowej, będzie żądał od sztabu na czas wiarogodnych danych o nieprzyjacielu. W warunkach wycofywania, gdy siły główne są oddalone od ariergardy, mogą powstać trudności w utrzymaniu łączności. Obecnie można to rozwiązać przez wybór dogodnego miejsca pracy dla starszego pomocnika szefa sztabu do spraw rozpoznania /np. przy ariergardzie/ lub retranslacją danych z rozpoznania. W perspektywie wykorzystanie śmigłowców znacznie ułatwi obserwację pola walki oraz umożliwi bezkolizyjne utrzymanie łączności przy liniowym ugrupowaniu pułku. Śmigłowiec - ruchomy punkt dowodzenia - pozwoli dowódcy osobiście obserwować pole walki i natychmiast reagować na jej przebieg.

Wprowadzane do wyposażenia wojsk nowe techniczne środki dowodzenia i łączności znacznie usprawnią proces dowodzenia, skrócą obieg informacji a tym samym czas pracy sztabów, od czego w dużej mierze zależy przebieg działań, szczególnie podczas ruchu do tyłu.

III. DZIAŁANIE PUŁKU W CZASIE WYCHODZENIA Z WALKI I WYCOFYWANIA

1. Działanie pułku w czasie wychodzenia z walki

Początkowym etapem wycofania jest wyjście z walki. Zapewnia ono oderwanie się wycofywanych wojsk od przeciwnika i stworzenie warunków dla realizacji samego wycofania. Wyjście z walki obejmuje: utworzenie na linii styczności specjalnej osłony wychodzących z walki pododdziałów, wyprowadzenie głównych sił i zwiniecie ich w kolumny dla wycofania lub manewru. Wyprowadzenie głównych sił i zwiniecie ich w kolumny wymaga określonej głębokości.

Głębokość wyjścia z walki określa się głównie zasięgiem podstawowych taktycznych środków ogniowych. Na przestrzeni czasu, wraz z pojawieniem się coraz doskonalszych środków rażenia, zmniejszyła się głębokość niezbędna dla wyjścia z walki. We współczesnych warunkach - wobec dysponowania przez przeciwnika środkami jądrowymi - głębokość wyjścia z walki może dochodzić do 15 km i więcej. Duża głębokość wyjścia z walki stanowi jedną z charakterystycznych właściwości wycofania we współczesnych warunkach.

Podstawowym warunkiem wyjścia sił głównych pułku z walki jest opanowanie sytuacji przed frontem pułku, a przede wszystkim na kierunku głównego wysiłku nieprzyjaciela. Opanowanie sytuacji polega na niedopuszczeniu do rozwinięcia przez nieprzyjaciela natarcia, które uniemożliwiłoby wyjście z walki, szczególnie zaś do uderzenia na tyły

pułku i przecięcia mu dróg odejścia. Powstrzymanie natarcia jest możliwe przez wykonanie uderzeń jądrowych na zasadnicze siły nieprzyjaciela i skupienie głównego wysiłku w rejonie o decydującym znaczeniu. Walka pułku w celu zahamowania i opóźnienia natarcia nieprzyjaciela, polegać będzie na uporczywej obronie rubieży /rejonu/ w czasie umożliwiającym oderwanie się sił głównych od nieprzyjaciela. Stawianie skutecznego oporu na kierunku odejścia sił głównych - przy bezpośrednim oddziaływaniu nieprzyjaciela - w wielu wypadkach będzie niezwykle trudne. Dlatego konieczne jest wsparcie pułku uderzeniem lotnictwa, obezwładnienie środkami ogniowymi, przełożonego tych sił nieprzyjaciela, których naporu pułk nie jest w stanie powstrzymać. Niejednokrotnie niespodziewany kontratak przy silnym wsparciu ogniowym przez artylerię i lotnictwo, wykonany przez pododdział czołgów, może stworzyć warunki sprzyjające oderwaniu sił głównych pułku od nieprzyjaciela.

W zależności od sytuacji, pułk może wyjść z walki całością sił jednocześnie, rzutami lub kolejno pododdziałami.

Wyjście z walki całością sił pułku polega na szybkim oderwaniu od nieprzyjaciela głównych sił - pod osłoną ubezpieczeń wspieranych ogniem artylerii i uderzeń lotnictwa. Wyjście z walki rzutami polega na kolejnym wycofaniu poszczególnych elementów ugrupowania bojowego pułku, np. w kolejności: rzut tyłowy, drugi rzut lub odwód, pierwszy rzut pułku, pododdziały osłony. Ten sposób wychodzenia z walki jest najdogodniejszy i jak wykazuje praktyka drugiej wojny światowej - najczęściej stosowany^{x/}. Wyjście z walki częściami /pododdziałami/ polega na wyprowadzeniu z walki w zamierzony rejon kolejno batalionów, w miarę odrywania się od nieprzyjaciela, pod osłoną pododdziałów osłonowych.

Pułk wyprowadza z walki kolejno te pododdziały /rzuty/, które uzyskały swobodę manewru. Wyjście z walki rozpocznie się na sygnał dowódcy pułku z chwilą powstania po temu odpowiednich warunków. Pododdziały batalionów pierwszego rzutu pułku wycofują się do rejonów zbiórek, gdzie dowódcy sprawdzają stan ludzi i sprzętu, a po zakażowaniu na transportery maszerują do rejonów formowania kolumn marszowych batalionów. Pododdziały pierwszego rzutu wychodzą z walki pod osłoną pododdziałów osłonowych, które walczą z nieprzyjacielem

x/ Gen. Gorbатов "Lata wojny i pokoju".

w punktach oporu, powstrzymując jego natarcie do chwili odejścia sił głównych.

Artyleria, moździerze i czołgi osłaniają swym ogniem wyjście sił głównych z walki oraz wspierają ogniem pododdziały osłony. Po wycofaniu się sił głównych artyleria opuszcza stanowiska ogniowe i włącza w kolumnę marszową. Część artylerii i czołgów wspiera nadal walkę pododdziałów osłony, które odrywają się od nieprzyjaciela wspierane ogniem ariergardy. Pododdziały osłony odrywają się nieoczekiwanie od przeciwnika i w zasadzie całością sił jednocześnie. Odejście ich za zwyczaj rozpoczyna się po przekroczeniu przez siły główne rubieży zajmowanej przez ariergardę. Jeżeli przeciwnik wykryje wyjście z walki i rozpoczyna pościg, pododdziały osłony odchodzą skokami. Po minięciu pierwszej rubieży obrony ariergardy, maszerują one za siłami głównymi pułku, w nakazanym rejonie dołączają do swego pododdziału lub działają zgodnie z uprzednio otrzymanym zadaniem, np. jako szpic boczny.

Pododdział /pododdziały/ osłony prowadzi walkę w oparciu o dogodne obiekty i rubieże terenowe, siłę ognia broni piechoty, środków przeciwpancernych, artylerii strzelającej na wprost, wykorzystując dogodne warunki terenowe w powiązaniu z zaporami. Walka jego polega na uporczywej obronie pozycji w określonym czasie, a od jej przebiegu i skuteczności zależy wyjście z walki.

Artyleria osłaniająca wyjście z walki niszczy te siły i środki nieprzyjaciela, które są w bezpośredniej styczności z pododdziałem osłony, jednocześnie obezwładnia jego środki ogniowe, a głównie artylerię, moździerze i czołgi, wzbrania przenikania na skrzydła pododdziału osłony i sił głównych pułku.

Czołgi, wykorzystując dogodne warunki terenowe i zapory, niszczą czołgi nieprzyjaciela przed frontem pododdziału osłony, osłaniając jego wyjście z walki, po czym ostatnie przekraczają rubież obrony ariergardy.

Odwód przeciwpancerny - zależnie od sytuacji - jest w gotowości do odparcia ataku czołgów, wychodzi z walki przed pododdziałem osłony, maszeruje w ogniu sił głównych pułku w gotowości do odparcia ataku czołgów wspólnie z oddziałem zaporowym /grupą minowania i niszczeń/.

W działaniach przebiegających w dużym tempie, kiedy istnieje konieczność natychmiastowego oderwania się od nieprzyjaciela, formowanie kolumn marszowych pododdziałów wychodzących z walki odbywać się będzie w marszu, bezpośrednio na drogach odejścia. W tym celu niezbędne jest należyte zorganizowanie regulacji ruchu i dowodzenia pułkiem.

Dowodzenie pułkiem może sprawować dowódca poprzez uprzednio zorganizowane grupy dowodzenia. Grupa dowodzenia wyjściem z walki w składzie: dowódca pułku, st. pom. szefa sztabu do spraw operacyjnych i rozpoznawczych, szef artylerii i wojsk inżynieryjnych - kierują walką pododdziału /pododdziału/ osłony, artylerią, pododdziałami pierwszego rzutu wychodzącymi z walki i ariergardą. Grupa formowania kolumny marszowej i kierowania marszem, na czele z szefem sztabu - dowodzi pododdziałami, które wyszły z walki, kieruje regulacją ruchu, formuje kolumnę marszową pułku i dowodzi pododdziałami w czasie marszu. Grupa kwatermistrza pułku kieruje wycofaniem pododdziału tyłowego, prowadzi rekonesans nowego rejonu, organizuje ubezpieczenie oraz kieruje odtworzeniem gotowości bojowej pułku.

Organa regulacji ruchu muszą kontrolować i zapewnić zorganizowane i niespodziewane wyprowadzenie pododdziałów z walki. Wyśitek ich należy skupić w rejonie formowania kolumn, aby nie dopuścić do zamieszania, zatarasowania dróg przez wyprzedzanie i stworzenie opłakalnego celu dla uderzeń jądrowych. W warunkach wyjścia z walki pod naporem nieprzyjaciela w kontroli ruchu pododdziałów do tyłu powinni brać udział oficerowie sztabu pułku.

Po sformowaniu kolumny marszowej sił głównych i wyjściu z walki pododdziałów osłony - rozpoczyna się wycofywanie pułku.

2. Działania pułku w czasie wycofywania

Kolumnę marszową pułku formuje się przeważnie podczas marszu, po osiągnięciu gotowości do marszu przez poszczególne pododdziały w rejonach formowania kolumn marszowych. Pododdziały po przekroczeniu pozycji obronnej ariergardy osiągają w nakazanym terminie linię /punkt/ wyjściową i nie zatrzymując się szybko zajmują miejsca w kolumnie marszowej pułku. Pułk odbywa forsowny marsz do nakazanego rejonu, zgodnie z planem wycofywania. Gdy pułk wycofuje się bez rozwijania sił głównych do walki na rubieżach, w celu powstrzymania natarcia nieprzyjaciela - maszeruje bez zatrzymywania się. Przy napadzie przeciwnika z powietrza główne siły pułku kontynuują marsz, przeciwlotnicze środki natomiast i wydzielona broń maszynowa odpierają atak ogniem z marszu. Możliwe rejony uderzeń jądrowych pododdziały przekraczają bez zatrzymywania się. Odcinki skażone obchodzi się lub przekracza na maksymalnych szybkościach i w

miejscach o najmniejszym stopniu skażenia.

Ariergarda do czasu rozpoczęcia przez pułk wychodzenia z walki w określonym przez dowódcę czasie zajmuje wyznaczoną jej rubież, którą zazwyczaj wybiera się za ugrupowaniem pododdziałów pierwszorzutowych w głębi rejonu działań pułku. Na tej rubieży powstrzymuje natarcie nieprzyjaciela do czasu wyjścia kolumn marszowych pułku z zasięgu ognia artylerii nieprzyjaciela. Kolejne rubieże dla ariergardy mogą być wyznaczone na różnych głębokościach, lecz generalnie rzecz biorąc - na takich, aby przeciwnik opanowawszy jedną z nich zmuszony był organizować atak nowej rubieży i w związku z tym zmieniać stanowiska ogniowe taktycznych środków napadu jądrowego oraz większości artylerii. Jeżeli nieprzyjaciel wiąże ariergardę walką i nie pozwala jej się oderwać, dowódca pułku może ogniem artylerii, odwodu przeciwpancernego oraz uderzeniem czołgów powstrzymać natarcie nieprzyjaciela i umożliwić ariergardzie wyjście z walki. W wypadku słabego nacisku ze strony nieprzyjaciela ariergarda wychodzi samodzielnie z walki, związa się w kolumnę marszową i wycofuje pod osłoną szpicy tylnej. Przejście ariergardy z jednej rubieży na drugą odbywa się zazwyczaj metodą "przekraczania", w związku z czym część sił i środków zawczasu odchodzi na kolejną rubież, gdzie zajmując pozycje na szerokim froncie zapewnia zorganizowane odejście pozostałych sił ariergardy. Te ostatnie, po wyjściu z walki, związają się w kolumny marszowe i szybko odchodzą dla zorganizowania oporu na następnej rubieży lub do rejonu wskazanego przez dowódcę pułku.

Jeżeli ariergarda nie może powstrzymać naporu nieprzyjaciela, dowódca na uprzednio wybranej rubieży rozwija siły główne pułku, w celu zahamowania tempa jego natarcia i stworzenia sobie dogodnych warunków do wycofania. W szczególnie niesprzyjających warunkach, gdy nieprzyjaciel ma znaczną przewagę w powietrzu, pułk może wycofać się pod osłoną nocy, wykonując skok na kolejną rubież obrony, która może być uprzednio przygotowana /lub przygotowywana w toku wycofywania/.

Ubezpieczenie boczne utrudnia nieprzyjacielowi wyjście na skrzydła pułku. Uzgadnia ono swoje działanie z ariergardą pułku i sąsiadami, przesuwa się od rubieży do rubieży, a w wypadku wyjścia pododdziałów nieprzyjaciela na skrzydła pułku - rozбивa je zdecydowanym uderzeniem. Jeżeli ubezpieczenie boczne nie jest w stanie własnymi siłami powstrzymać działania nieprzyjaciela, dowódca pułku może wydzielić część artylerii i skierować na zagrożone skrzydło, odwód przeciwpancerny, a w

razie konieczności również pododdział ze składu sił głównych w celu rozbicia nieprzyjaciela. Przy przeważających siłach nieprzyjaciela, pod osłoną ubezpieczenia, dowódca rozwija siły główne pułku i zdecydowanym uderzeniem rozбивa ugrupowanie nieprzyjaciela wychodzące na skrzydło pułku. W celu rozbicia zgrupowania nieprzyjaciela wychodzącego na drogi wycofania - rozwija się siły główne pułku.

Ubezpieczenie czołowe pułku niszczy nieprzyjaciela wychodzącego na drogi wycofania oraz wzbrania nieprzyjacielowi opanowania ważnych rubieży terenowych i obiektów /cieśnin, mosty, przeprawy i węzły dróg/ w pasie działania pułku. Jeżeli przeciwnik wysadzi desanty powietrzne z zadaniem opanowania ważnych rubieży czy obiektów na kierunku wycofania pułku, niszczy je ubezpieczenie marszowe pułku. Jeżeli siły ubezpieczeń nie wystarczają do niszczenia desantów, dowódca wydziela artylerię, czołgi ze składu sił głównych lub rozwija siły główne w celu rozbicia desantu nieprzyjaciela, ewentualnie pułk obchodzi rejon opanowany, a następnie wychodzi na kierunek wycofania.

Artyleria - w zależności od otrzymanego zadania i miejsca w ugrupowaniu pułku - wspiera ogniem ariergardę i ubezpieczenie marszowe, zapewnia rozwinięcie sił głównych oraz niszczy środki ogniowe i pododdziały nieprzyjaciela wychodzące na skrzydła i drogi wycofania pułku.

Odwód przeciwpancerny maszeruje w ogonie sił głównych pułku, zwalcza czołgi nieprzyjaciela, które wdarły się w pozycje ariergardy, wychodzące na skrzydła i drogi odejścia pułku.

Obronę przeciwlotniczą pułku w czasie wycofywania zapewniają lotnictwo myśliwskie i oddziały rakiet przeciwlotniczych w ramach planu OPL armii. W wypadkach szczególnie intensywnego działania lotnictwa do osłony pułku może być wydzielony pułk /dywizjon/ artylerii przeciwlotniczej. Organiczny pluton ZSU-23-4 osłania ten element ugrupowania, który nie ma środków ogniowych do strzelań powietrznych. Pluton jest w gotowości do zwalczania celów naziemnych - głównie transporterów.

Pododdziały inżynieryjne w czasie wycofywania utrzymują w stanie używalności główną drogę marszu pułku, wykonują zapory na drogach odejścia, niszczą ważne obiekty i biorą udział w walce z czołgami nieprzyjaciela.

Pododdziały rozpoznawcze zbierają niezbędne dane o przeciwniku, głównie zaś ustalają kierunek działania czołgów i odwodów nieprzyjaciela, stanowisk ogniowych artylerii oraz biorą udział w rozpoznaniu dróg odjścia i przyszłego rejonu rozmieszczenia pułku.

V. WNIOSKI

Analiza zasad działania pułku w czasie wychodzenia z walki i wycofywania wskazuje na specyficzny charakter tych działań oraz pozwala wyciągnąć następujące wnioski:

1. Pułk będzie wychodził z walki i wycofywał się przeważnie pod silnym uderzeniem nieprzyjaciela od czoła i bardzo często na tyły, przy jego przewadze w siłach i środkach, w pasie w jakim uprzednio walczył.
2. Wychodzenie z walki i wycofywanie pułku będzie przebiegało w skomplikowanej sytuacji, w związku z czym będzie wymagało niezmiernie dużego wysiłku, dobrego przygotowania dowódców i pododdziałów pułku oraz odporności fizycznej i psychicznej walczących żołnierzy.
3. Ochrona wyjścia z walki przez nieduży pododdział wymaga umiejętnego wykorzystania obiektywnych zalet walki obronnej, a szczególnie zorganizowanego ognia artylerii, czołgów, środków przeciwpancernych i broni piechoty, wykorzystania obronnych i maskujących walorów terenu, niszczeń i zapór.
4. Zapewnienie swobody manewru pułku jest możliwe przez obezwładnianie BNR zasadniczych sił uderzeniowych nieprzyjaciela, należytą ochronę pułku przed atakami z powietrza, przygotowanie dróg wycofania, elastyczną organizację dowodzenia, sprawną regulację ruchu i uporczywą realizację otrzymanego zadania.
5. Artyleria pułku powstrzymuje natarcie nieprzyjaciela na 1-2 kierunkach wycofania, w oparciu o dogodne warunki terenowe, stawiając opór przeważającym siłom nieprzyjaciela, zapewnia swobodne odjście sił głównych pułku.
6. Ugrupowanie marszowe, ubezpieczenie i rozpoznanie pułku powinno zapewnić maksymalną odporność na uderzenia atomowe i nacierających wojsk nieprzyjaciela, a jednocześnie umożliwić manewr i koncentrację wysiłku pułku w punkcie ciężkości.

7. Decydującą rolę w walce obronnej ubezpieczeń i odparciu ataków nieprzyjaciela odgrywają czołgi współdziałające z piechotą - ze względu na ich dużą odporność oraz możliwość szybkiego odierwania się od nieprzyjaciela.
8. Współdziałanie wszystkich elementów ugrupowania pułku - w oparciu o wykorzystanie możliwości obronnych, ochronnych i maskujących terenu - powinno zmierzać do uchronienia pułku przed stratami i pozwolić mu zająć na czas nakazany rejon oraz być w gotowości do dalszych działań.
9. W perspektywie ważną rolę w czasie wycofywania odgrywać będą śmigłowce, które mogą być wykorzystane do wsparcia ogniowego ubezpieczeń, walki z czołgami, transportu powietrznego, nadzorowania pola walki, prowadzenia rozpoznania i utrzymania łączności.
10. W procesie szkolenia wojsk należy wpisać w oficerów i ogół żołnierzy przekonanie, że walka na końcu kolumny nie naraża na większe niebezpieczeństwo niż walka na jej czele, oraz że utrzymanie spokoju i ładu jest jednym z ważniejszych warunków wyjścia z walki i wycofania.

Załącznik :

nr 1 - Plan wyjścia z walki i wycofania pułku.

OPRACOWAŁ:
czpo ADIUNKT KATEDRY TO I SZT.
OPLRAC.

ppłk dypl. Witold GÓRNY

SPRAWDZIŁ:
DOWÓDCA I K WL

płk dr AL. CIERPICKI

BIBLIOGRAFIA:

1. Regulamin walki wojsk lądowych /pułk-dywizja/. Wyd. MON 1964 r.
2. Regulamin służby polowej sztabów. Wyd. MON 1966 r.
3. Podręcznik "Taktyka ogólna" część I, Wyd. MON 1968 r.
4. Podstawowe normy taktyczne. Wyd. MON 1965 r.
5. Zbiór prac akademii nr 4/17. Wyd. ASG 1961 r.
6. Zbiór prac akademii nr 1/14. Wyd. ASG 1961 r.
7. Przegląd informacyjny nr 6. Wyd. ASG 1959 r.
8. Płk A.P. "Działania odwrotowe grupy bojowej" WPZ nr 5 1961 r.
9. Mjr W.A. Brown "Wyjście z walki" WPZ nr 2, 1962 r.
10. Por. W.R. Whitley "Manewr do tyłu" WPZ nr 1, 1961 r.

Wyk. # 200 egz.

Egz. nr 1-200-Bibl.Tajna

Wyk. ppłk Górnay

Druk JD, dn. 10.III.69 r.

nr ks. 0331/0614/WW.

Kor. EŁ

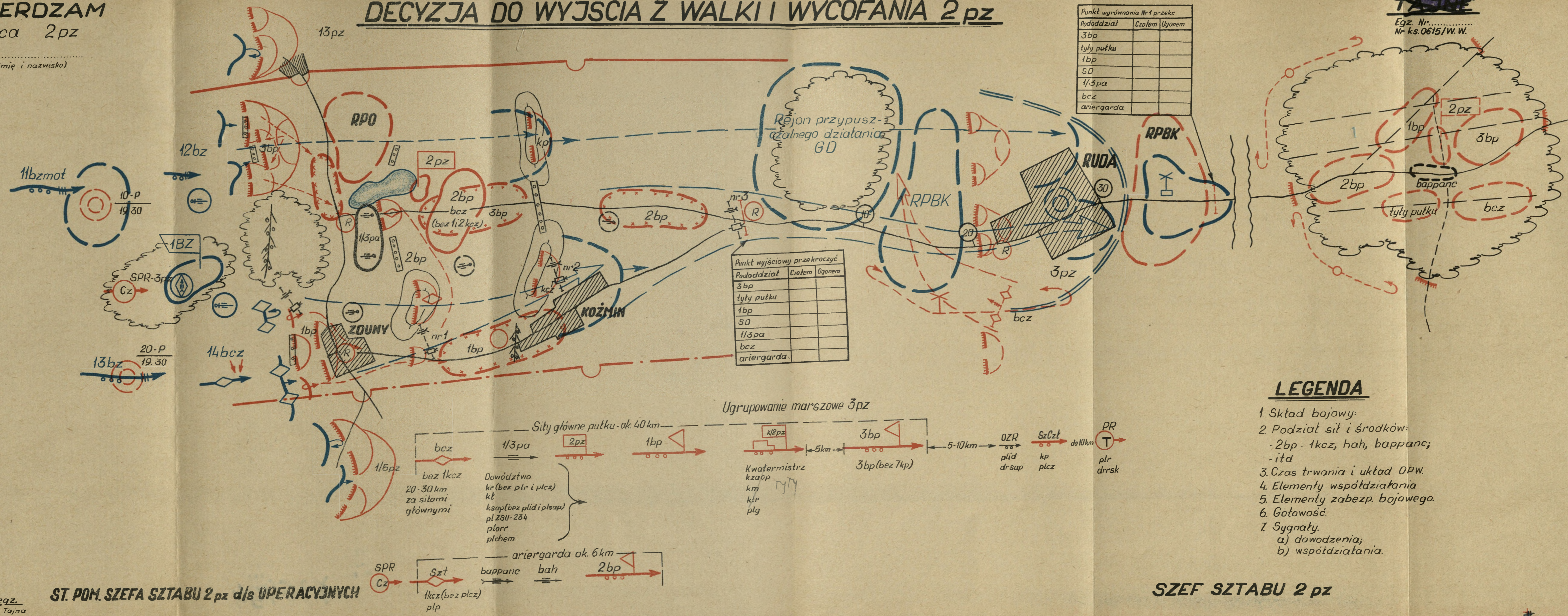
1 2019 a.

ZATWIERDZAM

Dowódca 2pz

(stopień, imię i nazwisko)

DECYZJA DO WYJŚCIA Z WALKI I WYCOFANIA 2pz

DO UŻYTKU SŁUŻBOWEGO

Tajnie
Egz. Nr.....
Nr ks.0615/W.W.

Wykonano 200 egz.
Egz. Nr 1-200 Bibl. Tajna
Oprac. ppłk GORNY
Rys. J.G. dn. 13.03.1969r

ST. POM. SZEFA SZTABU 2pz d/s OPERACYJNYCH

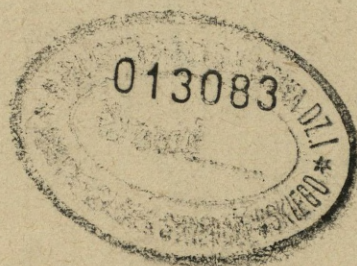
(stopień, imię i nazwisko)

SZEF SZTABU 2pz

(stopień, imię i nazwisko)

35

11

BIBLIOTEKA SZKOLENIOW
KADRY SZTAU GENERACJI
im. gen. broni A. Swierzyńskiego
236494